

Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (č. 216/1994 Sb.) - Komentář

eFocus

Nejnovější komentář k zákonu č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, jako první na českém trhu reaguje na legislativní změny účinné od 1. 1. 2014 v souvislosti s rekodifikací soukromého práva. Do výkladu je tak nově zařazena zejména problematika spolkové samosprávy a rozhodčího řízení před rozhodčí komisí spolku.

Komentář je zaměřen zejména na praktickou stránku všech aspektů spojených s rozhodčím řízením a obsahuje rozbor aktuálních rozhodnutí rozhodčího soudu a aktuální judikatury a argumentace obecných soudů při rušení rozhodčích nálezů a bude tak užitečnou pomůckou pro advokáty, rozhodce i soudce.

Autory komentáře jsou dlouholetí uznávaní odborníci z advokátní kanceláře Rowan Legal a z advokátní kanceláře Pokorný, Wagner & partneři.

Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (č. [216/1994](#) Sb.) - Komentář
Miloš Olík, Martin Maisner, Radek Pokorný, Petr Málek, Martin Janoušek
Vydalo nakladatelství Wolters Kluwer, 2015, 456 s.

Publikaci lze objednat >>> [zde](#).

Z publikace vybíráme:

§ 31

(Zrušení rozhodčího nálezu)

Soud na návrh kterékoli strany zruší rozhodčí nález, jestliže

- a) byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu,**
- b) rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje,**
- c) ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem,**
- d) rozhodčí nález nebyl usnesen většinou rozhodců,**
- e) straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat,**
- f) rozhodčí nález odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému,**
- g) rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s**

právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem,

h) rozhodčí smlouva týkající se sporů ze spotřebitelských smluv neobsahuje informace požadované v § 3 odst. 5, popřípadě tyto informace jsou záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé, nebo

i) se zjistí, že jsou dány důvody, pro které lze v občanském soudním řízení žádat o obnovu řízení.4)

4) § 288 odst. 1 písm. a) a b) občanského soudního řádu.

K písm. b)

34. Ustanovení § 31 písm. b) z. r. ř. upravuje ve skutečnosti tři zrušovací důvody, resp. skupiny zrušovacích důvodů. První skupinu tvoří tzv. jiné důvody neplatnosti rozhodčí smlouvy. Jinými důvody neplatnosti rozhodčí smlouvy jsou myšleny důvody neplatnosti jiné než nedostatek arbitrability, který spadá pod zrušovací důvod § 31 písm. a) z. r. ř. Dalším důvodem je skutečnost, že rozhodčí smlouva byla zrušena. Třetím důvodem pak skutečnost, že rozhodčí smlouva se na dohodnutou věc nevztahuje.

35. Odborná literatura (BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1090 a násl.) řadí pod předmětný zrušovací důvod rovněž:

- případy, kdy byl vydán rozhodčí nález, přestože existovala překážka věci rozhodnuté,
- případy, kdy byl vydán rozhodčí nález, přestože existovala překážka litispendence.

36. Důvodem spadajícím pod zrušovací důvody dle písm. b) komentovaného ustanovení bude s ohledem na změnu občanskoprávního pojetí neplatnosti právních jednání i případ zdánlivosti rozhodčí smlouvy (viz § 551–554 obč. zák.).

37. K jiným důvodům neplatnosti smlouvy lze uvést následující. Neplatnost rozhodčí smlouvy je třeba posuzovat dle hmotněprávních předpisů upravujících závazkové vztahy v době uzavření předmětné rozhodčí smlouvy (u smluv uzavřených před 1. 1. 2014 se přihlédne k první hlavě první části obč. zák.). V současné právní úpravě jde o příslušná ustanovení obč. zák., který jako základní princip zavedl pravidlo, že právní jednání je třeba v pochybnostech spíše pokládat za platné než neplatné. Relativní neplatnosti se ten, k jehož ochraně je stanovena, musí sám dovolat, jinak se jednání považuje za platné (viz § 586 odst. 2 obč. zák.).

38. Takovým důvodem neplatnosti smlouvy může být například nedostatek zmocnění osoby, která rozhodčí smlouvu/doložku podepsala, např. pokud ji podepsal pouze jeden z jednatelů v případě, kdy musí jednat jen společně, tedy obcházejíc vůli valné hromady a zápis v obchodním rejstříku.

39. Jako absolutně neplatná by podle § 580 a § 588 obč. zák. musela být posouzena taková rozhodčí smlouva, která by byla ve zjevném rozporu s dobrými mravy, nebo která by zavazovala k plnění od počátku nemožnému, anebo by odporovala zákonu a současně zjevně narušovala veřejný pořádek.

40. Je však třeba mít na paměti, že neplatnost smlouvy, které je rozhodčí doložka součástí, automaticky nezakládá neplatnost rozhodčí doložky. Nejvyšší soud dovodil, že: „Nevztahuje-li se důvod neplatnosti smlouvy na rozhodčí doložku, týkající se sporů z této smlouvy, nemá neplatnost smlouvy vliv na platnost rozhodčí doložky.“ (NS 29 Odo 1222/2005).

41. Za „jiný důvod“ neplatnosti judikatura dovodila i situaci, kdy rozhodčí smlouva odkazuje v otázce jmenování rozhodce na „rozhodčí řád“ vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím

soudem zřízeným na základě zákona. Takové jednání je nutno považovat za obcházení zákona ve smyslu § 39 zák. č. [40/1964](#) Sb., tedy za jednání neplatné pro rozpor se zákonem ve smyslu § 580 odst. 1 obč. zák. (NS 23 Cdo 1198/2012).

42. Zrušovací důvod dle písm. b) komentovaného ustanovení se uplatní i v případě, že strany sice platně uzavřely rozhodčí smlouvu, ale následně se platně dohodly na jejím zrušení, případně v případech, kdy bylo jednou ze stran smlouvy od smlouvy platně odstoupeno.

43. Co se týká zrušení rozhodčího nálezu proto, že se na spor rozhodčí smlouva nevztahuje, to bude připadat v úvahu zejména tehdy, když mezi stranami sporu nebyla platně sjednána rozhodčí doložka, např. v případě třetí strany, typicky ručitele, který se sice zaručil za závazek, ale nepřipojil se k rozhodčí doložce. Rozhodčí doložka se nemůže vztahovat na třetí osobu, na subjekt mimo ten právní vztah, v němž byla rozhodčí doložkou založena rozhodčí pravomoc. Ustanovení § 2 odst. 4 („práva s těmito právy související“) není na takovou situaci aplikovatelné, když souvisejícími právy jsou myšlena práva mezi smluvními stranami, mezi kterými je rozhodčí smlouva či doložka uzavřena - typicky např. náhrada škody či v určitých případech bezdůvodné obohacení. Spor mezi ručitelem a věřitelem by tak bylo možné v rozhodčím řízení rozhodovat pouze v případě, že by oba projevíli takovou vůli řešit svůj spor v rozhodčím řízení. Tuto vůli nelze vyvozovat z toho, že ručitel učinil ručitelské prohlášení ve smlouvě, kde věřitel a dlužník mezi sebou sjednali rozhodčí doložku (NS 23 Cdo 111/2009, obdobně NS 23 Cdo 2351/2007, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 2/2010).

44. Jak bylo shora uvedeno, pod zrušovací důvod podle písm. b) komentovaného ustanovení je nutno podřadit i případy, kdy rozhodčí smlouva vůbec nevznikla, resp. byla uzavřena jen zdánlivě, a jednalo se tedy o nicotný právní úkon, tedy úkon, který pro absenci některé z důležitých náležitostí (např. vůle) není ve své podstatě úkonem (dle dřívější občanskoprávní terminologie případy absolutní neplatnosti), například v případě, kdy rozhodčí smlouva nebyla podepsána (NS 23 Cdo 2406/2011). Přijetím obč. zák. byl do českého právního řádu výslovně zakotven výčet zdánlivých jednání, a to v ustanoveních § 551–554 obč. zák. Jde o případy, kdy chybí projev vůle (např. podpis), nebo kdy není vážná vůle projevena zjevně (např. zastřené jednání - případ, kdy by rozhodčí doložka byla součástí kupní smlouvy zastírající fakticky darování), případy, kdy nelze pro neurčitost nebo nesrozumitelnost zjistit obsah jednání, resp. případy jednání, která dle dřívější právní úpravy byla považována za absolutně neplatná ve smyslu ustanovení § 37 odst. 1 zák. č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (NS 26 Odo 353/2006). Všechny tyto případy budou nadále spadat pod písm. b) komentovaného ustanovení.

45. Na rozdíl od zrušovacího důvodu podle písm. a) komentovaného ustanovení je v případě zrušovacího důvodu podle písm. b), resp. také podle písm. c), soud povinen zabývat se otázkou, zda tyto jiné důvody neplatnosti rozhodčí smlouvy byly uplatněny stranou podávající návrh na zrušení rozhodčího nálezu již v rámci rozhodčího řízení, ve smyslu ustanovení § 33 z. r. ř. Výjimku v tomto směru představují spory ze spotřebitelských smluv.

46. Není však rozhodující zařazení „jiného důvodu“ ve smyslu § 31 písm. b) z. r. ř., pro který byla námitka neplatnosti rozhodčí smlouvy v rámci rozhodčího řízení uplatněna. Soudní judikatura dovodila, že: „Námitka neplatnosti rozhodčí smlouvy včas uplatněná v rozhodčím řízení má za důsledek, že z hlediska ustanovení § 33 zákona o rozhodčím řízení se tato námitka vztahuje i na jiné důvody neplatnosti rozhodčí smlouvy, než které byly případně v této námitce skutkově popsány.“ (NS 23 Cdo 2406/2011).

47. V případě, kdy by bylo zjištěno, že námitka neplatnosti nebyla v rámci rozhodčího řízení stranou podávající návrh na zrušení rozhodčího nálezu uplatněna, nastupuje v řízení o zrušení rozhodčího nálezu prekluze důvodu pro zrušení rozhodčího nálezu pro neplatnost rozhodčí smlouvy či vyloučení

rozhodce ve smyslu § 33 z. r. ř. V případě zrušovacího důvodu spočívajícího ve zdánlivosti rozhodčí smlouvy by neuplatnění námitky vedlo ke zhojení zdánlivosti ve smyslu § 554 obč. zák., který stanoví: „Byl-li projev vůle mezi stranami dodatečně vyjasněn, nepřihlíží se k jeho vadě a hledí se, jako by tu bylo právní jednání od počátku.“ K tomuto závěru došel rovněž Bělohlávek: „Nový občanský zákoník zavádí právní fikci existence právního jednání *ex tunc*, vyjasní-li si strany dodatečně jeho neurčitý nebo nesrozumitelný obsah. To je nutné vztáhnout i na situace, kdy se strana žalovaná pustí do projednávání sporu, aniž by namítla neplatnost rozhodčí smlouvy. V tomto případě nepůjde tedy v režimu občanského zákoníku o fikci existence platné rozhodčí smlouvy (jako je tomu v obdobných situacích doposud), nýbrž právě o případ, kdy je možné vyjít z toho, že došlo dodatečně k vyjasnění obsahu právní skutečnosti (rozhodčí smlouvy), a to i přesto, že by se jinak mohlo jednat o právní skutečnost neplatnou, resp. o právní skutečnost vzniklou na základě zdánlivého a neplatného právního jednání.“ (viz BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1088).

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový – komentář směnečné části. Zákon o mezinárodním právu soukromém – komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotační recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení](#)
- [Věznice jsou přeplněné a věznění příliš drahé. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)
- [Recenze na knihu: Zdeňková, V., Seidlová, M., Čornejová, H., Peterová H.: Jak správně vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat při poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadová: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zrušení poplatku za podnět k ÚOHS lze považovat za správné](#)
- [Anotační recenze: Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrttek Hamplová, J.: Zákon o obcích \(obecní zřízení\) – Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražské finále osmého ročníku konferencí Soukromé právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomšej a kolektiv – Zaměstnávání cizinců v České republice](#)